

Sygn. akt I CZ 18/15

POSTANOWIENIE

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie z powództwa Robotniczego Klubu Sportowego "S." w W.
przeciwko Miastu W.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 marca 2015 r.,

zażalenia strony powodowej na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 11 sierpnia 2014 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 11 sierpnia 2014 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powodowego Robotniczego Klubu Sportowego S. w W. od wyroku tego Sądu z dnia 15 stycznia 2014 r. Sąd wskazał, że postanowieniem z dnia 15 lipca 2014 r. oddalony został wniosek powodowego Klubu o zwolnienie od kosztów sądowych a Klub, mimo obowiązku wynikającego z art. 112 ust. 3 u.k.s.c., nie uiścił opłaty od skargi kasacyjnej w terminie tygodniowym od doręczenia jego pełnomocnikowi odpisu tego postanowienia. Prowadziło to do odrzucenia skargi na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie, w którym zawarty został wniosek o rozpoznanie na podstawie art. 380 w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. również niezaskarżalnego postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 15 lipca 2014 r. oddalającego wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych, powodowy Klub Sportowy zarzucił naruszenie art. 104 ust. 2 u.k.s.c. w zw. z art. 380, w zw. z art. 394¹ § 3, w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 103 ust. 1 w zw. z art. 380, art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. przez bezpodstawne oddalenie wniosku Klubu o zwolnienie od kosztów sądowych, art. 109 u.k.s.c. w zw. z art. 380, art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. oraz art. 233 § 1 w zw. z art. 380, art. 394¹ § 3 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. przez nie przeprowadzenie stosownego dochodzenia celem wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości co do stanu majątkowego powoda oraz nie rozważenie w sposób wszechstronny zgromadzonego w tym przedmiocie materiału dowodowego, art. 117 § 6 u.k.s.c. w zw. z art. 380, art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. przez nie przekazanie wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych do rozpoznania sądowi pierwszej instancji, art. 45 w zw. z art. 2 Konstytucji RP przez ograniczenie powodowi dostępności do dochodzenia swoich praw przed sądami w wyniku bezpodstawnej odmowy zwolnienia go od kosztów sądowych i w konsekwencji naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. przez bezpodstawne odrzucenie skargi kasacyjnej. W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł między innymi o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 380 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu zażaleniowym toczącym się przed Sądem Najwyższym (art. 394¹

§ 3 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 380 k.p.c.), sąd drugiej instancji, na wniosek strony, rozpoznaje również postanowienia sądu pierwszej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Takim postanowieniem jest niezaskarżalne postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 15 lipca 2014 r. oddalające wniosek powodowego Klubu Sportowego o zwolnienie od kosztów sądowych, bowiem miało ono bezpośredni wpływ na wydanie zaskarżonego postanowienia z dnia 11 sierpnia 2014 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej Klubu z powodu nie uiszczenia opłaty od skargi.

Oddalając wniosek Klubu o zwolnienie o kosztów sądowych Sąd Apelacyjny stwierdził, że nie wykazał on dostatecznie, iż nie ma możliwości uiszczenia kosztów sądowych. Sąd uznał za nieuzasadnione twierdzenie Klubu, że zajęcie rachunków bankowych oraz prowadzenie postępowania egzekucyjnego jest okolicznością uniemożliwiającą Klubowi uiszczenie tych kosztów. Wskazał również, że z załączonego do wniosku o zwolnienie od kosztów oświadczenia Prezesa Zarządu Klubu wynika, iż Klub otrzymywał dochody z prowadzonej działalności, co świadczy o tym, że miał możliwość zgromadzenia środków na pokrycie kosztów związanych z dochodzeniem przez niego praw na drodze sądowej. Sąd podkreślił, że koszty dochodzenia przed sądem roszczeń związanych z prowadzoną działalnością strona powinna uwzględnić w racjonalnym planowaniu swoich wydatków, a powód wytaczając powództwo miał obowiązek przygotować się do tego nie tylko pod względem merytorycznym ale też finansowym, powinien był liczyć się koniecznością poniesienia kosztów sądowych i poczynić oszczędności pozwalające na ich pokrycie.

Powyższe stanowisko Sądu Apelacyjnego należy uznać za dowolne, gdyż wyrażone w całkowitym oderwaniu od okoliczności sprawy i dowodów przedstawionych przez powoda, obrazujących jego sytuację majątkową.

Zgodnie z art. 103 u.k.s.c. osoba prawna ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych powinna wykazać jedynie, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie i może to uczynić przy pomocy wszelkich środków dowodowych, które sąd ma obowiązek wnikliwie i rzetelnie ocenić, stosując określone w art. 233 k.p.c. zasady wszechstronności oceny i logicznego rozumowania. W razie powzięcia wątpliwości co do rzeczywistego stanu majątkowego strony ubiegającej

się o zwolnienie od kosztów sąd może zarządzić stosowne dochodzenie w tym przedmiocie (art. 109 ust. 1 u.k.s.c.).

Sąd Apelacyjny rozpoznając wniosek powodowego Klubu o zwolnienie od kosztów sądowych pominął powyższe regulacje oraz zasady ich stosowania i w konsekwencji nie uwzględnił istotnych okoliczności, decydujących o zasadności tego wniosku. Pominął bowiem, że opłata sądowa od skargi kasacyjnej wynosi w sprawie 100 000 zł. a powód, wobec którego od wielu miesięcy toczy się postępowanie egzekucyjne, nie ma możliwości racjonalnego planowania swoich wydatków, gromadzenia oszczędności ani decydowania o sposobie ich wydatkowania, gdyż wszystkie jego konta bankowe są zajęte a jakiegokolwiek środki na nich gromadzone wykorzystywane są wyłącznie za zgodą komornika i jedynie na wypłatę wynagrodzeń pracowniczych, co jednoznacznie wynika zarówno z załączonych przez powoda dokumentów egzekucyjnych jak i z oświadczenia członków jego Zarządu. Nie ulega zatem wątpliwości, że - wbrew stanowisku Sądu Apelacyjnego - powód przedstawionymi dowodami wykazał, iż nie ma dostatecznych środków na uiszczenie w całości ani w części opłaty od skargi kasacyjnej wynoszącej 100 000 zł. Wykazał również, że nie miał także możliwości zgromadzenia środków na pokrycie tych kosztów w możliwym do przewidzenia okresie.

Z tych przyczyn postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 15 lipca 2014 r. oddalające wniosek powodowego Klubu o zwolnienie od kosztów sądowych, należało uznać za nieuzasadnione i błędne, gdyż w świetle wskazanych wyżej zasad wynikających z art. 103 u.k.s.c. wniosek ten powinien zostać uwzględniony. Nieuzasadnione natomiast okazały się zarzuty zażalenia dotyczące naruszenia art. 104 ust. 2 u.k.s.c., art. 117 § 6 k.p.c. i art. 45 w zw. z art. 2 Konstytucji RP, gdyż przepisy art. 104 ust. 2 u.k.s.c. i art. 107 § 6 k.p.c. nie miały w sprawie zastosowania, jak również brak podstaw do stwierdzenia naruszenia art. 45 w zw. z art. 2 Konstytucji RP. Jednakże wskazana wyżej skuteczności pozostałych zarzutów dotyczących postanowienia o odmowie zwolnienia o kosztów sądowych, prowadząca do stwierdzenia jego wadliwości i uznania, że powód powinien zostać zwolniony od kosztów, miała bezpośredni wpływ na ocenę zaskarżonego postanowienia o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu nie uiszczenia opłaty od

niej. W tej sytuacji bowiem należało to postanowienie także uznać za nieuzasadnione, co prowadziło do jego uchylecia na podstawie art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.